

บทที่ 4

แนวทางการรับรู้รายได้แต่ละกลุ่มธุรกิจของกลุ่มพลังงาน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากการศึกษาลักษณะการรับรู้รายได้และการเปิดเผยการรับรู้รายได้ของแต่ละบริษัทตามบทที่ 3 เมื่อนำมาวิเคราะห์แล้วจะพบว่า บริษัทกลุ่มพลังงานมีลักษณะการประกอบธุรกิจที่หลากหลายและซับซ้อน เช่น ธุรกิจที่เกี่ยวกับไฟฟ้า น้ำมัน ก๊าซปิโตรเลียม ถ่านหิน ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ธุรกิจขนส่งน้ำมัน ธุรกิจให้บริการเดินน้ำมัน เป็นต้น แต่ในความหลากหลายและซับซ้อนของธุรกิจนั้นก็ยังมีธุรกิจในกลุ่มพลังงานที่มีลักษณะการประกอบธุรกิจคล้ายกัน ดังนั้นผู้ศึกษาจึงรวบรวมข้อมูลการรับรู้รายได้ของกลุ่มธุรกิจแต่ละประเภทที่แสดงให้เห็นถึงหลักเกณฑ์การรับรู้รายได้ของบริษัทกลุ่มพลังงาน เพื่อเป็นแนวทางในการรับรู้รายได้แต่ละกลุ่มธุรกิจของกลุ่มพลังงานในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยจะแสดงตารางเปรียบเทียบแบ่งออกตามกลุ่มธุรกิจที่คล้ายกัน ได้แก่ กลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจปิโตรเลียม กลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจไฟฟ้า กลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจน้ำ และกลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจถ่านหิน

จากการศึกษาการรับรู้รายได้ของกลุ่มพลังงานในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 18 บริษัท สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีปี 2546 2547 และ 2548 ผู้ศึกษาได้จัดทำแนวทางการรับรู้รายได้ของกลุ่มธุรกิจแต่ละประเภทดังนี้

ตารางที่ 4-1 แนวทางการรับรู้รายได้จากการขายสินค้าของกลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจปิโตรเลียม

กลุ่มธุรกิจปิโตรเลียม	ประเภทสินค้า	การรับรู้รายได้
TOP	-ขายน้ำมันปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์เคมีเหลว	-เมื่อโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนที่เป็นสาระสำคัญของความเป็นเจ้าของที่มีนัยสำคัญให้แก่ลูกค้าแล้ว
BCP	-จำหน่ายผลิตภัณฑ์น้ำมัน	-รับรู้ทันทีที่ส่งมอบสินค้าให้แก่ลูกค้า
PTT	-จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม -จำหน่ายก๊าซธรรมชาติ -จำหน่ายปิโตรเคมี	-รับรู้เมื่อส่งมอบสินค้า -รับรู้เมื่อส่งมอบสินค้า -รับรู้เมื่อส่งมอบสินค้า
PTTEP	-ขายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม -ธุรกิจท่อขนส่งก๊าซ	-เมื่อส่งมอบสินค้าให้แก่ลูกค้าแล้ว -เมื่อส่งมอบสินค้าให้แก่ลูกค้าแล้ว

PICNI	-ขายก๊าซปิโตรเลียมเหลว -ขายน้ำมันปิโตรเลียมเหลว	-เมื่อส่งมอบสินค้าและโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าให้กับลูกค้าแล้ว -เมื่อส่งมอบสินค้าและโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าให้กับลูกค้าแล้ว
RPC	-จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและปิโตรเคมี	-เมื่อส่งมอบสินค้าและโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนที่เป็นสาระสำคัญของความเป็นเจ้าของให้แก่ผู้ซื้อแล้ว
SUSCO	-ขายน้ำมันเชื้อเพลิงเบนซิน ดีเซล แก๊สโซฮอล์ และ น้ำมันหล่อลื่น	-เมื่อส่งมอบสินค้าให้แก่ลูกค้าเรียบร้อยแล้ว
SMPC	-จำหน่ายถังแก๊สปิโตรเลียมเหลว	-โอนความเสี่ยงและผลตอบแทนเป็นสาระสำคัญของความเป็นเจ้าของของสินค้าให้กับผู้ซื้อแล้ว

จากตารางที่ 4-1 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจปิโตรเลียม มีการรับรู้รายได้จากการขายน้ำมันปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์เคมีเหลว จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและปิโตรเคมีจำหน่ายถังแก๊สปิโตรเลียมเหลว เมื่อโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนที่เป็นสาระสำคัญของความเป็นเจ้าของของสินค้าให้กับผู้ซื้อแล้ว รายได้จากการขายน้ำมันปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์เหลว จำหน่ายผลิตภัณฑ์น้ำมัน ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี ธุรกิจท่อขนส่งก๊าซ ขายน้ำมันเชื้อเพลิงเบนซิน ดีเซล แก๊สโซฮอล์และน้ำมันหล่อลื่น เมื่อส่งมอบสินค้าให้แก่ลูกค้าแล้ว และรายได้จากการขายก๊าซปิโตรเลียมเหลว ขายน้ำมันปิโตรเลียมเหลว เมื่อส่งมอบสินค้าและโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าให้กับลูกค้า ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 เรื่องการรับรู้รายได้

ตารางที่ 4-2 แนวทางการรับรู้รายได้จากการให้บริการของกลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจปิโตรเลียม

กลุ่มธุรกิจปิโตรเลียม	ประเภทการให้บริการ	การรับรู้รายได้
TOP	-ให้บริการขนส่งผลิตภัณฑ์น้ำมันปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์เคมีเหลว -รายได้ค่าเช่าจากสินทรัพย์ลงทุน	-รับรู้รายได้ตามเกณฑ์สิทธิโดยพิจารณาความสำเร็จของงานบริการที่ให้ -รับรู้รายได้โดยใช้วิธีเส้นตรงตลอดอายุสัญญาเช่า
BAFS	-ให้บริการเติมเชื้อเพลิงแก่เครื่องบินในท่าอากาศยาน -ค่าเช่าระบบรับน้ำมันทางท่อ	-เมื่อได้ให้บริการเรียบร้อยแล้ว -รับรู้รายได้ตามเกณฑ์คงค้าง
RPC	-ให้บริการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง	-เมื่อบริการที่ได้ให้แล้วเสร็จ

จากตารางที่ 4-2 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจปิโตรเลียม มีการรับรู้รายได้จากการให้บริการขนส่งผลิตภัณฑ์น้ำมันปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์เคมีเหลว รับรู้รายได้ตามเกณฑ์สิทธิโดยพิจารณาความสำเร็จของงานบริการที่ให้ รายได้ค่าเช่าจากสินทรัพย์ลงทุน รับรู้รายได้โดยใช้วิธีเส้นตรงตลอดอายุสัญญาเช่า รายได้จากการให้บริการเติมเชื้อเพลิงแก่เครื่องบินในท่าอากาศยาน รับรู้รายได้เมื่อให้บริการเรียบร้อยแล้ว รายได้ค่าเช่าระบบรับน้ำมันทางท่อ รับรู้รายได้ตามเกณฑ์คงค้าง รายได้จากการให้บริการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง รับรู้รายได้เมื่อบริการที่ได้ให้แล้วเสร็จ ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 เรื่องการรับรู้รายได้

ตารางที่ 4-3 แนวทางการรับรู้รายได้จากการขายสินค้าของกลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจไฟฟ้า

กลุ่มธุรกิจไฟฟ้า	ประเภทสินค้า	การรับรู้รายได้
GLOW	- ผลิตและจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า	-เมื่อส่งมอบสินค้าและหลังจากหักส่วนลดแล้ว
SOLAR	-จำหน่ายแผงเซลล์แสงอาทิตย์และอุปกรณ์ทุกประเภทที่จะต้องนำมาประกอบในการออกแบบการใช้แผงเซลล์แสงอาทิตย์	-เมื่อได้โอนความเสี่ยงและผลตอบแทนที่เป็นสาระสำคัญของความเป็นเจ้าของสินค้าที่มีนัยสำคัญไปให้กับผู้ซื้อแล้ว
BANPU	-ลงทุนในธุรกิจพลังงาน	-เมื่อโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนที่เป็นสาระสำคัญของความเป็นเจ้าของที่มีนัยสำคัญให้แก่ลูกค้าแล้ว
EGCOMP	-รายได้ค่าปริมาณพลังไฟฟ้า -รายได้ค่าพลังงานไฟฟ้า -รายได้ตามสัญญาซื้อขายไฟฟ้า	-รับรู้ตามอัตราที่กำหนดในสัญญาซื้อขายไฟฟ้า -คำนวณจากปริมาณไฟฟ้าที่จ่ายจริง -รับรู้เมื่อส่งมอบและลูกค้ายอมรับการส่งมอบนั้น
RATCH	-รายได้ค่าความพร้อมจ่าย -รายได้ค่าพลังงานไฟฟ้า	-รับรู้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาซื้อขายไฟฟ้าซึ่งเงื่อนไขที่สำคัญจะสัมพันธ์กับระยะเวลาการเดินเครื่องของโรงไฟฟ้า -คำนวณจากปริมาณไฟฟ้าที่จ่ายจริง
SCG	-รายได้จากการจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า	-เมื่อส่งมอบหลังจากหักส่วนลดแล้ว
AI	-จำหน่ายลูกถ้วยไฟฟ้า	-เมื่อส่งมอบสินค้าให้ลูกค้าเรียบร้อยแล้ว

จากตารางที่ 4-3 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจไฟฟ้า มีการรับรู้รายได้จากการผลิตและจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า เมื่อส่งมอบสินค้าและหลังจากหักส่วนลดแล้ว รายได้จากการจำหน่ายแผงเซลล์แสงอาทิตย์ขายแผงเซลล์แสงอาทิตย์และอุปกรณ์ทุกประเภทที่จะต้องนำมาประกอบในการออกแบบการใช้แผงเซลล์แสงอาทิตย์ รายได้จากการลงทุนในธุรกิจพลังงาน รับรู้รายได้เมื่อได้โอนความเสี่ยงและผลตอบแทนที่เป็นสาระสำคัญของความเป็นเจ้าของสินค้าที่มีนัยสำคัญไปให้กับผู้ซื้อแล้วแล้ว รายได้ค่าพลังงานไฟฟ้า รับรู้รายได้โดยคำนวณจากปริมาณไฟฟ้าที่จ่ายจริง รายได้ค่าปริมาณพลังงานไฟฟ้า รับรู้รายได้ตามอัตราที่กำหนดในสัญญาซื้อขายไฟฟ้า รายได้ตามสัญญาซื้อขายไฟฟ้า รับรู้รายได้เมื่อส่งมอบและลูกค้ายอมรับการส่งมอบนั้น รายได้ค่าความพร้อมจ่าย รับรู้รายได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาซื้อขายไฟฟ้าซึ่งเงื่อนไขที่สำคัญจะสัมพันธ์กับระยะเวลาการเดินเครื่องของโรงไฟฟ้า รายได้จากการจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า รับรู้รายได้เมื่อส่งมอบหลังจากหักส่วนลดแล้ว รายได้จากกาจำหน่ายลูกถ้วยไฟฟ้า รับรู้รายได้เมื่อส่งมอบสินค้าให้ลูกค้าเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 เรื่องการรับรู้รายได้

ตารางที่ 4-4 แนวทางการรับรู้รายได้จากการให้บริการของกลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจไฟฟ้า

กลุ่มธุรกิจ ไฟฟ้า	ประเภทการให้บริการ	การรับรู้รายได้
SOLAR	-ให้บริการติดตั้งเซลล์ แสงอาทิตย์และอุปกรณ์ที่ เกี่ยวข้อง	-เมื่อติดตั้งเสร็จ ลูกค้ารับมอบงานและบริษัทได้ออกใบแจ้งหนี้ ให้กับลูกค้าแล้ว
BANPU	-รับจ้างดำเนินงานโรงไฟฟ้า	-รับรู้เมื่อให้บริการแล้ว
PICNI	-ให้บริการรับเหมาติดตั้งระบบ อาคาร ระบบไฟฟ้า และ เครื่องปรับอากาศ	- รับรู้ตามวิธีอัตราร้อยละของงานที่ทำเสร็จ อัตราส่วนของงานที่ ทำเสร็จคำนวณโดยการเปรียบเทียบต้นทุนงานที่เกิดขึ้นจริงกับ ต้นทุนงานทั้งหมดที่คาดว่าจะใช้ในการบริการตามสัญญา
EGCOMP	-ให้บริการรับจ้าง ซ่อมแซม และรับจ้างเดินเครื่องจักร โรงไฟฟ้า -รายได้งานก่อสร้าง พัฒนา ออกแบบ และทดสอบการ เดินเครื่องและการดำเนินงาน ของโรงไฟฟ้าที่ใช้เชื้อเพลิงจาก ถ่านหิน	- เมื่อให้บริการลูกค้าตามสัญญาหรือได้ออกใบแจ้งหนี้แล้ว - รับรู้ตามขั้นความสำเร็จของงานโดยวัดจากอัตราส่วนต้นทุนการ ก่อสร้างจนถึงปัจจุบันเทียบกับประมาณการต้นทุนค่าก่อสร้าง ทั้งหมด

RATCH	-ให้บริการเดินเครื่องและบำรุงรักษาโรงไฟฟ้า	-เมื่อได้ให้บริการแล้ว
AI	-ให้บริการรับเหมาก่อสร้างและติดตั้งสถานีไฟฟ้าย่อยสายส่งกำลังไฟฟ้า -รายได้จากงานเพิ่มและงานรับเหมาอื่นที่มีระยะเวลาทำงานไม่เกินหนึ่งปี	-รับรู้ตามอัตราส่วนของงานก่อสร้างที่ทำเสร็จ -รับรู้รายได้ตามส่วนของงานก่อสร้างที่ทำเสร็จและเรียกเก็บเงินจากลูกค้า

จากตารางที่ 4-4 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจไฟฟ้า มีการรับรู้รายได้จากการให้บริการติดตั้งเซลล์แสงอาทิตย์และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เมื่อติดตั้งเสร็จ ลูกค้ามอบงานและบริษัทได้ออกใบแจ้งหนี้ให้กับลูกค้าแล้ว รายได้จากการรับจ้างดำเนินโรงไฟฟ้า ให้บริการเดินเครื่องและบำรุงรักษาโรงไฟฟ้า รับรู้รายได้เมื่อได้ให้บริการแล้ว รายได้จากการให้บริการรับเหมาติดตั้งระบบอาคาร ระบบไฟฟ้า และเครื่องปรับอากาศ รับรู้รายได้ตามวิธีอัตราร้อยละของงานที่ทำเสร็จ อัตราส่วนของงานที่ทำเสร็จคำนวณโดยการเปรียบเทียบต้นทุนงานที่เกิดขึ้นจริงกับต้นทุนงานทั้งหมดที่คาดว่าจะใช้ในการบริการตามสัญญา รายได้จากการให้บริการรับจ้าง ซ่อมแซมและรับจ้างเดินเครื่องจักร โรงไฟฟ้า รับรู้รายได้เมื่อให้บริการลูกค้าตามสัญญาหรือได้ออกใบแจ้งหนี้แล้ว รายได้งานก่อสร้าง พัฒนา ออกแบบ และทดสอบการเดินเครื่องและการดำเนินงานของโรงไฟฟ้าที่ใช้เชื้อเพลิงจากถ่านหิน รับรู้รายได้ตามขั้นความสำเร็จของงานโดยวัดจากอัตราส่วนต้นทุนการก่อสร้างจนถึงปัจจุบันเทียบกับประมาณการต้นทุนค่าก่อสร้างทั้งหมด รายได้จากการให้บริการรับเหมาก่อสร้างและติดตั้งสถานีไฟฟ้าย่อยสายส่งกำลังไฟฟ้า รับรู้รายได้ตามอัตราส่วนของงานก่อสร้างที่ทำเสร็จ รายได้จากงานเพิ่มและงานรับเหมาอื่นที่มีระยะเวลาทำงานไม่เกินหนึ่งปี รับรู้รายได้ตามส่วนของงานก่อสร้างที่ทำเสร็จและเรียกเก็บเงินจากลูกค้า ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 เรื่องการรับรู้รายได้

ตารางที่ 4-5 แนวทางการรับรู้รายได้จากการขายสินค้าของกลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจน้ำ

กลุ่มธุรกิจ น้ำ	ประเภทสินค้า	การรับรู้รายได้
GLOW	-ผลิตและจำหน่ายไอน้ำและน้ำ เพื่ออุตสาหกรรม	-เมื่อส่งมอบสินค้าและหลังจากหักส่วนลดแล้ว
EASTW	-รายได้จากการจำหน่ายน้ำดิบ -จำหน่ายท่อส่งน้ำ	-เมื่อส่งมอบ -เมื่อส่งมอบ
EGCOMP	-รายได้ตามสัญญาซื้อขายไอน้ำ กับภาคอุตสาหกรรม	-รับรู้เมื่อส่งมอบและลูกค้ายอมรับการส่งมอบนั้น
SCG	-รายได้จากการจำหน่ายไอน้ำ เพื่ออุตสาหกรรม	-เมื่อส่งมอบหลังจากหักส่วนลดแล้ว

จากตารางที่ 4-5 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจน้ำมีการรับรู้รายได้จากการผลิตและจำหน่ายไอน้ำและน้ำเพื่ออุตสาหกรรมและรายได้จากการจำหน่ายน้ำดิบ รายได้จาก การจำหน่ายท่อส่งน้ำ รับรู้รายได้เมื่อส่งมอบ รายได้ตามสัญญาซื้อขายไอน้ำกับภาคอุตสาหกรรม รับรู้รายได้เมื่อส่งมอบและลูกค้ายอมรับการส่งมอบนั้น ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 เรื่องการรับรู้รายได้

ตารางที่ 4-6 แนวทางการรับรู้รายได้จากการให้บริการของกลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจน้ำ

กลุ่มธุรกิจ น้ำ	ประเภทการให้บริการ	การรับรู้รายได้
GLOW	-ให้บริการคำปรึกษาและ คำแนะนำด้านการบริหารให้แก่ บริษัทที่เกี่ยวข้อง	-ตามเกณฑ์คงค้าง
EASTW	-ให้บริการติดตั้งท่อส่งน้ำและ โครงการลดน้ำสูญเสีย -รับจ้างผลิตและให้บริการ ติดตั้งเครื่องหยอดเหรียญ	-ตามวิธีอัตราส่วนของงานที่ทำเสร็จ -เมื่อได้ให้บริการแล้ว
PICNI	-ให้บริการรับเหมาติดตั้งระบบ ประปา	-รับรู้ตามวิธีอัตราร้อยละของงานที่ทำเสร็จ อัตราส่วนของงาน ที่ทำเสร็จคำนวณโดยการเปรียบเทียบต้นทุนงานที่เกิดขึ้นจริง กับต้นทุนงานทั้งหมดที่คาดว่าจะใช้ในการบริการตามสัญญา

จากตารางที่ 4-6 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจน้ำ มีการรับรู้รายได้จากการให้บริการคำปรึกษาและคำแนะนำด้านการบริหารให้แก่บริษัทที่เกี่ยวข้องตามเกณฑ์คงค้าง รายได้จากการให้บริการติดตั้งท่อส่งน้ำและโครงการลดน้ำสูญเสีย รับรู้รายได้ตามวิธีอัตราส่วนของงานที่ทำเสร็จ รายได้จากการรับจ้างผลิตและให้บริการติดตั้งเครื่องหยอดเหรียญ รับรู้รายได้เมื่อได้ให้บริการแล้ว รายได้จากการให้บริการรับเหมาติดตั้งระบบประปา รับรู้รายได้ตามวิธีอัตราร้อยละของงานที่ทำเสร็จ อัตราส่วนของงานที่ทำเสร็จคำนวณโดยการเปรียบเทียบต้นทุนงานที่เกิดขึ้นจริงกับต้นทุนงานทั้งหมดที่คาดว่าจะใช้ในการบริการตามสัญญา ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 เรื่องการรับรู้รายได้

ตารางที่ 4-7 แนวทางการรับรู้รายได้จากการขายสินค้าของกลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจถ่านหิน

กลุ่มธุรกิจถ่านหิน	ประเภทสินค้า	การรับรู้รายได้
BANPU	- จำหน่ายถ่านหิน	- เมื่อมีการส่งมอบถ่านหินซึ่งถือตามน้ำหนักที่ชั่ง ณ ปากเหมืองสุทธิจากส่วนเพิ่มหรือส่วนลดของถ่านหินเนื่องจากคุณภาพและน้ำหนักที่ได้รับแจ้งจากลูกค้า
LANNA	- ขายถ่านหิน - จำหน่ายเอทานอล	- เมื่อส่งมอบตามราคาในใบกำกับสินค้าซึ่งไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม การขายถ่านหินจะถือตามน้ำหนักถ่านหินที่ชั่ง ณ ปากเหมือง ส่วนเพิ่มหรือส่วนลดของมูลค่าของถ่านหินเนื่องจากคุณภาพและน้ำหนักถ่านหินจะบันทึกในเดือนที่ได้รับแจ้งจากลูกค้า - เมื่อส่งมอบตามราคาในใบกำกับสินค้าซึ่งไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม

จากตารางที่ 4-7 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจถ่านหิน มีการรับรู้รายได้จากการจำหน่ายถ่านหินเมื่อมีการส่งมอบถ่านหินซึ่งถือตามน้ำหนักที่ชั่ง ณ ปากเหมืองสุทธิจากส่วนเพิ่มหรือส่วนลดของถ่านหินเนื่องจากคุณภาพและน้ำหนักที่ได้รับแจ้งจากลูกค้า รายได้จากการขายถ่านหิน รับรู้รายได้เมื่อส่งมอบตามราคาในใบกำกับสินค้าซึ่งไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม การขายถ่านหินจะถือตามน้ำหนักถ่านหินที่ชั่ง ณ ปากเหมือง ส่วนเพิ่มหรือส่วนลดของมูลค่าของถ่านหินเนื่องจากคุณภาพและน้ำหนักถ่านหินจะบันทึกในเดือนที่ได้รับแจ้งจากลูกค้า และรายได้จากการจำหน่ายเอทานอล รับรู้รายได้เมื่อส่งมอบตามราคาในใบกำกับสินค้าซึ่งไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 เรื่องการรับรู้รายได้

ตารางที่ 4-8 แนวทางการรับรู้รายได้จากการให้บริการของกลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจถ่านหิน

กลุ่มธุรกิจ ถ่านหิน	ประเภทการให้บริการ	การรับรู้รายได้
BANPU	-รับจ้างดำเนินงานโรงไฟฟ้า	-รับรู้เมื่อให้บริการแล้ว

จากตารางที่ 4-8 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจถ่านหิน มีการรับรู้รายได้จากการให้บริการรับจ้างดำเนินงานโรงไฟฟ้า เมื่อได้ให้บริการแก่ลูกค้าแล้ว ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 เรื่องการรับรู้รายได้

ตารางที่ 4-9 แนวทางการรับรู้รายได้ดอกเบี้ยรับของบริษัทกลุ่มพลังงาน

กลุ่มธุรกิจ ไฟฟ้า	รายได้อื่น	การรับรู้รายได้
EASTW	-ดอกเบี้ยรับ	-ตามเกณฑ์สิทธิ
SOLAR	-ดอกเบี้ยรับ	-รับรู้รายได้ตามเกณฑ์คงค้าง
TOP	-ดอกเบี้ยรับ	-รับรู้รายได้ตามเกณฑ์คงค้าง
BAFS	-ดอกเบี้ยรับ	-รับรู้รายได้ตามเกณฑ์คงค้าง
BGP	-ดอกเบี้ยรับ	-ตามเกณฑ์สัดส่วนของเวลาโดยคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงของสินทรัพย์
BANPU	-ดอกเบี้ยรับ	-รับรู้รายได้ตามเกณฑ์คงค้าง
PTT	-ดอกเบี้ยรับ	-ตามเกณฑ์สัดส่วนของเวลาโดยคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงของสินทรัพย์
PTTEP	-ดอกเบี้ยรับ	-ตามเกณฑ์สัดส่วนของเวลาโดยคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงของสินทรัพย์
EGCOMP	-ดอกเบี้ยรับ	-ตามเกณฑ์คงค้าง เว้นแต่จะมีความไม่แน่นอนในการรับชำระ
RATCH	-ดอกเบี้ยรับ	-ตามเกณฑ์คงค้าง เว้นแต่จะมีความไม่แน่นอนในการรับชำระ
RPC	-ดอกเบี้ยรับ	-รับรู้รายได้ตามเกณฑ์คงค้าง
LANNA	-ดอกเบี้ยรับ	-รับรู้รายได้ตามเกณฑ์คงค้าง
SMPC	-ดอกเบี้ยรับ	-รับรู้รายได้ตามเกณฑ์สิทธิตามส่วนของเวลาโดยคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงของสินทรัพย์
AI	-ดอกเบี้ยรับ	-รับรู้รายได้ตามเกณฑ์คงค้าง

จากตารางที่ 4-9 แสดงให้เห็นว่าบริษัทกลุ่มพลังงาน มีการรับรู้รายได้ดอกเบี้ยรับ ตามเกณฑ์สิทธิ ตามเกณฑ์คงค้าง ตามสัดส่วนของระยะเวลาโดยคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงของสินทรัพย์ ตามเกณฑ์คงค้างเว้นแต่จะมีความไม่แน่นอนในการรับชำระ และตามเกณฑ์สิทธิตามส่วนของเวลาโดยคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงของสินทรัพย์ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 เรื่องการรับรู้รายได้

ตารางที่ 4-10 แนวทางการรับรู้รายได้ค่าสิทธิของบริษัทกลุ่มพลังงาน

กลุ่มธุรกิจ ไฟฟ้า	รายได้อื่น	การรับรู้รายได้
BCP	-ค่าสิทธิดำเนินการ	-รับรู้ตามข้อตกลงในสัญญา
PTT	-ค่าสิทธิ	-รับรู้ตามเกณฑ์ที่ตกลงหรือสัญญาที่ทำไว้

จากตารางที่ 4-10 แสดงให้เห็นว่าบริษัทกลุ่มพลังงาน มีการรับรู้รายได้ค่าสิทธิดำเนินการ ตามข้อตกลงในสัญญา ส่วนรายได้ค่าสิทธิรับรู้รายได้ตามเกณฑ์ที่ตกลงหรือสัญญาที่ทำไว้ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 เรื่องการรับรู้รายได้

ตารางที่ 4-11 แนวทางการรับรู้รายได้เงินปันผลรับของบริษัทกลุ่มพลังงาน

กลุ่มธุรกิจ ไฟฟ้า	รายได้อื่น	การรับรู้รายได้
EASTW	-เงินปันผลรับ	-เมื่อมีการประกาศจ่าย
TOP	-เงินปันผลรับ	-เมื่อมีการประกาศสิทธิรับเงินปันผล
BANPU	-เงินปันผลรับ	-เมื่อกลุ่มบริษัทเกิดสิทธิได้รับเงินปันผล
PTT	-เงินปันผลรับ	-เมื่อผู้ถือหุ้นมีสิทธิได้รับเงินปันผล
EGCOMP	-เงินปันผลรับ	-เมื่อเกิดสิทธิที่จะได้รับเงินปันผลนั้น
RATCH	-เงินปันผลรับ	-เมื่อเกิดสิทธิที่จะได้รับเงินปันผล

จากตารางที่ 4-11 แสดงให้เห็นว่าบริษัทกลุ่มพลังงาน มีการรับรู้รายได้เงินปันผลรับเมื่อมีการประกาศจ่าย เมื่อมีการประกาศสิทธิรับเงินปันผล หรือเมื่อเกิดสิทธิที่จะได้รับเงินปันผลนั้นซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 เรื่องการรับรู้รายได้